

**BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASHDA PEDAGOGIK MUAMMOLAR VA
ULARNI YECHIMI**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15424536>

Andijon davlat pedagogika instituti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Madatova Dilnura Zohidjon qizi

Annotatsiya: *ushbu maqolada bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda pedagogik muammolar va ularni yechimi haqida ma'lumotlar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *tabiiy zot, shakllanishi, integral ta'lim, ijtimoiy-kommunikativ, estetik, intellektual, individual, psixologik.*

Аннотация: *В статье рассматриваются педагогические подходы к подготовке детей к школьному обучению. Предоставляется информация о проблемах и их решениях.*

Ключевые слова: *естественный, формирование, интегральное образование, социально-коммуникативный, эстетический, интеллектуальный, индивидуальный, психологический.*

Abstract: *This article provides information about pedagogical problems and their solutions in preparing children for school education.*

Keywords: *natural, formation, integral education, socio-communicative, aesthetic, intellectual, individual, psychological.*

Tabiat va jamiyat taraqqiyotining umumiy qonuniyatlaridan xabardor bo'lish bolalar psixologiyasida, bolalar psixik taraqqiyotini o'rganishda va "tabiiy zot" bo'lib tug'ilgan bolaning inson ijtimoiy tajribasini egallab, shaxs bo'lib yetishishi davomida to'g'ri yo'l topishga yordam beradi. Bolalar tarbiyasi va ta'lim olishlari, ularning qonuniy huquqlari va manfaatlari himoyasi borasida ota-onalarning o'rni va javobgarligi muhim hisoblanadi. Shunga muvofiq so'nggi yillarda "Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan Davlat talablari" (2017-yil, 9-iyun, 5-mh son) maktabgacha ta'lim tayanch dasturi, "Bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim", "Bola huquqlari to'g'risidagi Konvensiya" kabi hujjatlarga asoslanish bola shaxsini shakllantirishning muhim omili hisoblanadi.

"Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablari" maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalarida har tomonlama rivojlantirish, ta'lim-tarbiya berish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish hamda maktab ta'limiga tayyorlash bo'yicha davlat talablarini belgilaydi. Davlat talablari:

1) davlat maktabgacha ta'lim muassasalari;

❑ nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalari;

❑ qisqa muddatli guruhlar;

❑ 7 yoshgacha bolalar mavjud bo'lgan mehribonlik uylari va bolalar shaharchalariga nisbatan tatbiq etiladi.

❑ Davlat talablarining vazifalari:

❑ bolalarni maktabda o'qishga tayyorlash;

❑ bolalarning sog'lom va har tomonlama kamol topib shakllanishini ta'minlash hamda unda o'qishga intilish hissini uyg'otish;

❑ bolalarning har tomonlama rivojlanishi uchun integral ta'limni tashkil etish;

❑ shaxsga yo'naltirilgan ta'lim-tarbiyani amalga oshirish;

❑ bolalarni xalqimizning boy madaniy-tarixiy merosi va umumbashariy qadriyatlar asosida ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash uchun shart-sharoitlar yaratish;

❑ bolalarni maktabda o'qishga tayyorlashda ularning ota-onalari bilan o'zaro hamkorlik qilish hamda ota-onalarga amaliy jihatdan ko'maklashish;

❑ bolalarda ijtimoiy-kommunikativ, axloqiy, estetik, intellektual, jismoniy sifat va salohiyatlarni uyg'otish hamda rivojlantirish;

❑ bolalarni sog'lom turmush tarzi bilan tanishtirish;

❑ bolalarda mustaqillik, mas'uliyatlilik, tashabbuskorlik xislatlarini shakllantirish;

❑ bolalarga dunyo haqida tushunchalar berish va tasavvurlarini kengaytirish;

❑ bolalarning yoshi, individual, psixologik va jismoniy xususiyatlari hamda qobiliyatini inobatga olgan holda ta'limtarbiya jarayonini tashkil qilish.

Davlat talablari quyidagi sohalar bo'yicha belgilanadi:

❑ jismoniy rivojlantirish va madaniy-gigiyenik ko'nikmalarni shakllantirish;

❑ ijtimoiy-kommunikativ rivojlantirish;

❑ nutq, savod, o'qish va chet tillarini o'rgatilishiga tayyorlash; – bilish jarayonini rivojlantirish;

❑ badiiy adabiyotlar bilan tanishtirish va badiiy estetik rivojlantirish.

❑ Ijtimoiy-kommunikativ rivojlantirish sohasi quyidagi yo'nalishlarga bo'linadi:

❑ ijtimoiylashuv, muloqot va odob-axloq qoidalarini shakllantirish;

❑ bolaning oila va jamiyatda o'zini tutishi;

❑ bolada mehnat tarbiyasini shakllantirish;

❑ xavfsizlik asoslarini shakllantirish.

U maktabgacha ta'lim tizimining mohiyatini belgilaydi va maktabgacha ta'lim muassasalarini mulkchilik shaklidan qat'i nazar, barcha bolalarning tengligi va bolalir qadriyatini saqlagan holda har bir bolaning individual rivojlanishini ta'minlashga yonaltiradi. Bola maktabgacha ta'lim muassasasida, maktabda izchil suratda ta'lim va tarbiya oladi. Bunday uzoq muddatdagi maxsus ijtimoiy ta'lim va tarbiya bolaning psixik taraqqiyotiga ta'sir etmay qolmaydi.

Ma'lumki, bolaning har bir yosh davri ma'lum bilimlarni birmuncha ortiq darajada o'zlashtirishga nisbatan sezgir bo'ladi. Masalan, shunday yosh davrlari borki, bunda ta'lim-

tarbiya bolaning psixik taraqqiyotiga ortiq darajada ta'sir qiladi. Ana shunday yosh davrlarini odatda psixik taraqqiyotning senzitiv davri deb yuritiladi. O'tkazilgan tajribalardan ma'lum bo'lishicha, bolaning maktabgacha ta'lim muassasasi yoshidagi davri psixik taraqqiyotga nisbatan umuman senzitiv davr hisob lanadi. Ta'lim jarayoni bolalarning ehtiyojlari va qiziqishlarini hisobga olgan holda tashkil qilinsa, bu jarayon dasturlashtirilgan ta'limga aylanadi. Hozirgi vaqtda axborot kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanish bosqichi, uning ta'lim jarayonida keng qo'llanilishida dasturlashtirilgan ta'lim katta ahamiyatga egadir. Ana shu nuqtayi nazardan olganda maktabgacha ta'lim muassasasidagi dasturlashtirilgan ta'lim bolalarda maktab ta'limi uchun kerak bo'ladigan sifatlarni rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak.

Bolaning yosh belgisi uning taraqqiyoti darajasini ko'rsata olmaydi. Chunki 2 ta bir yoshdagi bola belgisi jihatidan bir xil bo'lsa ham, taraqqiyot darajasi har xil bo'lishi mumkin. Ma'lum yosh bosqichiga tegishli bolalarning faoliyatlarida ham umumiylik bordir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mavrulov A. Ma'anaviy barkamol inson tarbiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2008.
2. Egamberdieva N. Ijtimoiy pedagogika. – Toshkent: A.Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2009.
3. Qodirova F., Toshpo'latova Sh., A'zamova M. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: "Ma'naviyat", 2013.
4. Sodiqova Sh.A. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: Tafakkur sarchashmalari, 2013.
5. Roziqova M., Umarova K., Murodova N. Maktabgacha ta'lim muassasalarining tarbiyalanuvchilari uchun rivojlantiruvchi o'yinlar majmuasi. – Toshkent, 2013.
6. Sodiqova Sh.A. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent, 2018.
7. Bolangiz maktabga tayyormi? – Toshkent, 2011.
8. Researching effective pedagogy in the early ears. Iram Siraj-Blatchford and others. June 2002.